

TORONTÁL

Megjelenik naponta reggel. - Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda: Becskerek (Nagybecskerek),
Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3. szám. - Telefon 21.

Csütörtök, 1943 szeptember 2
72. évfolyam 200. szám

Előfizetésben:
Évente . . . . 840 félévre 420
negyedévre . . . . 210 havonta 70

KI A MAGYAR?

Írta: DÁNIEL GÉZA

F. é. augusztus hó 2-án nyilvánosságra hozott legújabb, a német katonai hatóságok által jóváhagyott és előírt Bánáti Magyar Közművelődési Szövetség alapszabályának 9-ik §-hoz kapcsolt ügyviteli szabályzat megállapításában olvassuk, hogy a magyar az, aki magát magyarnak vallja.

Mennyire fontos ez a hivatalos megállapítás- azt még jobban megértjük, ha tudjuk, hogy már 1936 novemberében: Ki hát végül is a magyara címmel a romániai magyar népcsoport keretében is vita indult meg az egyes újságok között. Az akkori nagyváradi Magyar Lapok 1936 november 18-iki számában ezzel kapcsolatban megállapítja: „Szörnyű csapás az rajtunk, hogy nemzetiségi helyzetünk tizennyolcadik esztendejében sem vagyunk tisztában azzal, meddig nyulnak el népi életünknek határai és kik azok, akikre békés munkában, nehéz pillanatokban egyaránt számíthatunk. Minden bajunk és ügyefogyott tehetetlenségünknek egyik legbővebb forrása ez.”

A széles hullámokat vert vitát azzal zárták le, hogy nekünk itt ezen az ősi földön, ma olyan férfiakra, asszonyokra, fiukra, leányokra és gyermekekre, olyan családokra van szükségünk, kik nem tudnak és nem akarnak mások lenni, mint egyesegyedül és csakis magyarok!

Csak magyarokra és egészen magyarokra van szükségünk!

Ezek után egy kemény és magas mértéket kell felállítani — állapították meg a vitázók — és ez alá a mérőléc alá kell odaállítani mindenkit sorra, aki a magyar népközösségnek tagja akar lenni. És ezen mérőléc szerint gyülekezni az emberek az élet nek nemcsak drámái pillanataiban és kötelességteljesítés óráiban, hanem az élet esendesebben folydogáló szakaszaiban is. E mérőléc működjék és válogassa az embereket, a maguk szabad akaratának, gyengeségeinek és önzéseinek rostáján keresztül.

Ennek a kemény és magas mérőlécnek érzelmi és kulturális, politikai és gazdasági oldalai vannak, melyeken éles és határozott fokozatok láthatók.

Nem elég, ha valaki a mérőlécnek csak az érzelmi oldalára áll, kijelenti, hogy magyarnak érzi magát és ennek ellenében a magyar népközösségtől védelmet, a magyar együttélés gazdasági kamélijából részesedést követel. Az ilyen csak érzélgős és hangoskodók másokat bírálják, hogy nem

elég heves magyarok. Ők viszont egyik nap tűzbe mennek a magyarságért „szájjal”, — de ha cselekedetre kerül, akkor ők mindig ráérnek, mert „még nem elég veszedelmes a helyzet”. Számukra, hangoskodni, virtuskodni, közfel-tűnést kelteni a lényeges és legalkalmasabb terület a népcsoport.

Nem elég az sem, ha csak a mérőlécnek kulturális oldalához lapulva mondja valaki: magyarul írok és olvasok, a magyar nyelven keresztül szoktam a világ gondolataiból meríteni, magyar nyelvű szindarabokat rendezek és szerepelek, ezért jogosan követeltem a magyar népközösség védelmét és annak gazdasági hasznáiból való részesedést. Az ilyen, csak a mérőléc kulturális oldala alatt állóknak a közszereplés a fontos! Hogy ők a magyar nyelven írott, felolvasott, avagy előadott dolgokkal rombolják a köz-erkölcsöket, hogy szindarabjaikban szegény magyar cselédeket meg szolgáikat a legügyetleneb- nek és legbutábbaknak mutatják be, hogy neveltség és guny tárgyá- vá teszik a nehéz orvosi, tanítói és egyéb foglalkozásokat, mind ezzel ők nem törődnek! A fontos az, hogy ők állítólag magyar kulturát terjesztenek és ezért min-

denki hálával tartozik nekik. A magyar népcsoport, csak szerep- lésbiztosító terület a számukra.

Nem elég ha valaki a mérőléc politikai oldalára áll csak és azt mondja: én tagja vagyok a magyar egyesületnek és pártnak, fizetem a tagsági díjakat és ezért köteles a magyar népcsoport engem is megvédeni és gazdasági előnyeiben részesíteni. Az ilyen csak magyara politikai mérőléc alatt állók odahaza már nem beszélnek állandóan magyarul, gyermekeiknek csak mellékesen adnak magyar műveltséget, társaságban szerezik „a művelt idegeiket”. Ők csak tagságdíjakat fizetnek és pártemberek! Részükre a párt és egyesületek egy felfelé való haladást biztosító lépcsőzetet jelentenek.

Végezetül nem elegendő az sem, ha a mérőléc gazdasági oldalára áll csak valaki és kijelenteni: én magyar kereskedő és gazda vagyok, magyar munkásokat alkalmazok és kereseti lehetőséget adok nekik, egész vagyonom meg földjeim a magyar népnek ad kenyeret, tehát védelmezzen a magyar népcsoport és biztosítsa számomra is gazdasági előnyeiket. Az ilyen csak a mérőléc gazdasági oldalát állók, jól vagy rosszul fizetett munkásainak kereseti lehetőséget nyújtásán kívül közös magyar célra soha sem adakoznak erejük- höz mérten. És ha adnak is vala-

mit, úgy a legtöbb esetben csak a morzsákat adják közcélra. Számukra a népcsoport, csak a több és jobb keresetet megkönnyítő és biztosító szervezet.

Vannak azonban egyének, akik csak a mérőléc 2. vagy 3. oldala alá is állnak, azonban ez szintén teljesen helytelen. Mindenkinek úgy érzelmileg, mint kulturális, politikai és gazdasági szempontból is magyarnak kell lenni! Egész magyarnak, teljes és kizárólagos magyarnak, csak magyarnak!

Nem lehet ugyanaz a gyarló ember egyszerre magyar és szlovák vagy magyar és német, vagy magyar és tót, vagy magyar és örömmény, hanem csak vagy az egyik vagy a másiki!

Világos és nyílt beszéd ez; a melyből mindenki sokat tanulhat.

Inváziós kísérlet Olaszországban

Berlin, szept. 1.

Berlini jelentés megemlíti, hogy vasárnap a kalábriai Regio közelében, mintegy 400 főnyi angol katonaság partraszállási kísérletet hajtott végre. Hárminc katona kivételével valamennyit elpusztítottak. A megmaradtak a környékbeli hegyekben bujkáltak és egyenként fogják el őket.

Berlinben úgy vélik tudni, hogy a kísérlettel hidfőt szerettek volna teremteni, amit az bizonyít, hogy az elfogott katonáknak jelzőkészüleket találtak.

Lemondott a dán kormány

Berlin, szept. 1.

A dán kormány beadta a lemondását. A lemondással kapcsolatban külföldi találgatások láttak napvilágot. Az egyik svéd lap berlini értesülése szerint a kormány lemondása a német csapatok elleni szabotázsakciók eredményeként van kapcsolatban.

A dán kormány lemondásával egyidejűleg felszólította a lakosságot, hogy tanúsítson nyugalmat és megértést. Az állami tisztviselőket is felszólították, hogy maradjanak helyükön.

Berlini jelentés szerint Dániában a táviró- és telefonforgalom ismét megnyílt.

A honvédség is gyászolja III. Boriszt

Budapest, szept. 1.

A Kormányzó Ur Öföméltósága III Borisz Bulgária királyának elhalálózása alkalmával elrendelte, hogy augusztus 31-től kezdődőleg a honvédség 12 napos másodfoku gyászt tartson.

A tisztiek balkarjukon szolgálaton kívül fekete gyászszallagot viselnek. A kaszárnyákra és a hadsereg által megszállt és igénybevett épületekre kitűzik a gyászlobogót a temetésig.

A keleti hadszíntéren a bolsevista támadások szakadatlanul tartanak

Berlin, szept. 1

A bolsevisták a keleti hadszíntér déli és középső szakaszán nem lanyguló lendülettel folytatták támadásaikat. Az elkeseredett harcok még tartanak. 91 bolsevista páncélost sikerült elpusztítani.

Taganrog tengerövezetében könnyű német tengeri egységek hat támadó ellenséges ágyunaszádból kettőt elsüllyesztettek, ezenkívül lelőttek két bombvetőt és hadifoglyokat ejtettek. A Miusz körüli harcokban a 70-ik gránátos ezred 3-ik százada különösen kitüntette magát, Kecht százados vezetésével.

Német repülők meglepetésszerű támadást intéztek Augusztus kikötője ellen és mélyrepülésben súlyosan megrongáltak egy csapat-szállító hajót és egy partraszállási járművet. Légiharcokban egy angol repülőgép elpusztult.

Nápoly felett német vadászgépek 60 támadó repülőgépből 26-ot lelőttek. Az Atlanti óceán felett egy nagyobb brit repülő-

gépet puztítottak el a német repülők.

Nagyobb ellenséges légiköte- lékek támadást intéztek Nyugat-Németország ellen, különösen München, Gladbach és Rheyth városok ellen, nagy rombolásokat okoztak és a lakosságnak jelentős veszteségei voltak. Légelhárító útegek és éjszakai vadászok az eddigi jelentések szerint 25 ellenséges repülőgépet lőttek le.

Német tengeralattjárók a Földközi tengeren és az Atlanti óceánon öt ellenséges hajót süllyesztettek el, összesen 53.000 tonna hajóúrtartalommal, egy rombolót és négy vitorlás szállító hajót, ezenkívül torpedótalálat ért egy tartályhajót 10.000 tonna hajóúrtartalommal és lelőttek az Atlanti óceán felett 4 ellenséges repülőgépet.

A Fekete tengeren német tengeralattjárók elsüllyesztettek két bolsevista őrhajót, egy vontató gőzöst és három szállító járművet.

Pénteken ülést tart a 42-es országos bizottság

Budapest, szept. 1.

Illetékes helyről közölték az MTI-vel, hogy a 42-es országos bizottság pénteken délelőtt ülést tart.

Milánó a háboru áldozata

Róma, szept. 1.

Milánó érseke pásztorlevelet adott ki, melyben ecsetelte a károkat, melyeket a város a bombázások következtében szenvedett. A pásztorlevél szerint harminc évre és 30 milliárd lírára lesz szükség, hogy Milanóban a károkat pótolják.

Római jelentés beszámol, hogy a pápa 300.000 lírát adott a károsultak felségélyezésére, Milánó papsá a pedig egy millió lírát adott a segélyezésre.

Antal István Désen

Budapest, szept. 1.

Antal István nemzetvédelmi és propaganda miniszter Désen a társadalmi egyesületek összefogását célzó ülésen megjelent és nagyhatású beszédet mondott.

Antal István beszédében hangsúlyozta, hogy a társadalmi erők összefogására még talán sohasem volt olyan nagy szükség mint most. De különösen szükség van erre Erdélyben, ahol nem csak a veszély nagyobb, de a feladatok is sokkal jelentősebbek. A nemzetvédelmi és propaganda miniszter hangsúlyozta, hogy az elkövetkezendő idők megpróbáltatás elé állítják a nemzetet, de megállja a helyét, ha egységbe tömörül.

Ujabb Churchill és Roosevelt találkozó

Washington, szept. 1.

Legujabb jelentések megerősítik, hogy Washingtonban Roosevelt és Churchill ismét találkozni fog. Berlinben úgy vélik tudni, hogy a szövetségesek most már komolyan azon vannak, hogy elsimítsák az ellentéteket Moszkvával.

Köztársaságot létesítenek a földközitengeri szigetektől

Ankara, szept. 1.

Kairóból érkező jelentések szerint az angolok Sziciliában tevékenyen támogatják az elszakadási mozgalmat. Az angol terv szerint a középső Földközi-tengeri szigetektől Unió alakulna. A mozgalmat azzal indokolják, hogy ezeken a szigeteken arab-norman faj lakik és ez nem azonos az olasz félszigeten lakó fajjal. A köztársaságba Szicilián kívül bevonnák Máltát, Pantelleriát, Lampedusát, Szardiniát és az ioni tengeri szigeteket, beleértve Korfút is. Ilyen módon természetesen angol befolyás alatt a Földközi tengeren megteremténék a keleti részt a nyugatitól elválasztó gátat.

Befejeződött árpádházi Boldog Margit szenttéavatásának pöre

Vatikánváros, szept. 1.

Vatikánvárosból érkező jelentés szerint árpádházi Boldog Margit szenttéavatásának pöre befejeződött és a pápa alá is írta már a szükséges okmányokat. A háborus időkre való tekintettel a szenttéavatás, nem a Szent Péter bazilikában történik, hanem pápai bulla útján. A pápai bulla a napokban jelenik meg.

SZÖVETKEZETEINK JELENTŐSÉGE

IRTA: OLÁH LAJOS,

a BMKSz nagybecskereki járás vezetője

A bánáti magyarság megszervezésével mintegy parancsszóra vált szükségessé gazdasági életünk megszervezése is. Kulturális tevékenységünk mellett lépten nyomon kiütközött gazdasági szervezetlenségünk. A szövetségi élet megindulásával a BMKSz vezetősége még az elmúlt évben magáévá tette mindazon megmozdulásokat, amelyek a szövetség terén nyilvánultak meg, erkölcsi és anyagi támogatásával a szövetségi mozgalom oly szép fejlődésnek indult, hogy minden remény megvan arra, hogy ezen a téren sem marad el Szövetségünk a várt siker mögött. Ma már a bánáti magyarság szövetségei mintegy 40.000 tagot tartanak nyilván ezt a jelentős számot a mozgalom megindítóinak kitartó és önfeláldozó munkája eredményezte. A BMKSz szövetségi mozgalma révén Törökkanizsán, Nagyikindán, Nagybecskereken, Felsőmuzslyán, Magyarcsernyén, Pancsován, Versecen valamint a verseci szövetségi járás területén, Torontálvásárhelyen szövetségeink már igen jó sikerrel működnek. Alakulóban vannak Törökbecsén, Töröktopolyán, Oroszlámoson és Szajánban valamint több bánáti magyar községben is.

A kezdet sikerei természetesen nem szabad, hogy megtéveszsenek bennünket, nagyon sok tehető magyar van még Bánátban, aki lekicsinyli munkánkat, talán azért nehogy anyagi áldozatot kelljen az illtőnek hozni — amit a multban sem tett — ez pedig nemcsak szent kötelessége minden magyarnak, de ezt kívánja az egyetemes magyar élet is. Minden magyarnak kötelessége bekapcsolódnia a szövetségi mozgalomba, mert ha valahol, ugy ezen a téren van legnagyobb lehetősége az egyéni kezdeményezésnek. A szövetségi mozgalom a mai gazdasági élet legfőbb mozgató rugója, vagyionhalmozás és egyéni hasznosulás nélkül. A mai gazdasági rend a korlátlan és határtalan egyéni érdekek helyébe a közérdeket tette meg a gazdasági élet irányítójának.

Ha a felsőmagyarországi (szlovénországi) és erdélyi magyarság szövetségi mozgalmát és munkáját figyeljük az elmúlt két évtized alatt, akkor látjuk csak, hogy az elmúlt évek kisebbségi életében a gazdasági szervezettség milyen óriási erkölcsi és nem utolsósorban anyagi hasznot jelentett nemcsak a közösségnek, hanem az egész egyetemes magyar életnek. A szövetségi mozgalom nemcsak azt eredményezte, hogy ezen a téren megnyilvánuló tisztességes kereskedelmi haszna a keresztény magyarság zsebébe folyt be, hanem ami még ennél is fontosabb sikerült egy olyan keresztény magyar kereskedő társadalmat felnevelni, amely minden téren megállta a helyét és megdöntötte azt a magyar konzervatív felfogást, amely a kereskedelmet lelkiismeretellenen keresztény társadalmunk épen itt követte el azt az óriási hibát, hogy

csupa olyan ifjakkal töltötte meg a kereskedelem néhány ágát, akiknek sem felkészültségük sem kellő tapasztalataik nem voltak, ilyen nagy hátrány mellett igazán nem lehetett csodálkozni a zsidóság óriási előretörésén. A mai idők minden tekintetben alkalmasak arra, hogy a magyar társadalom gazdasági életét maga vegye a kezébe, mert sohasem szabad elfeledni, hogy a szövetségi eszme egy haladó eszme, mely az itt élő magyarságnak nemcsak gazdasági, de erkölcsi, értelmi haladását is biztosítja.

Szövetségi életünknek határozott támogatást nyújt a BMKSz gazdasági osztályának a bekapcsolódása is, mert nem szabad ügvelmen kívül hagyni, hogy az értékesítés épen olyan fontos szövetségi hivatás, mint a fogyasztás, hiszen a szövetségekre hárul az a feladat, hogy a termelőt kielégítse és pedig oly formában, hogy nagyban átvéve a termelő árúját, közvetítők kizárásával olcsón tagjai rendelkezésére bocsájtja. Ha azt akarjuk, hogy Bánát magyarsága tovább ne szegényedjen, hanem gazdaságilag megerősödjön, akkor minél szorosabban be kell kapcsolódnunk minden olyan mozgalomba, mely a magyarság anyagi megerősödését és jólétét közös munkával biztosítja.

A elmúlt több mint két évtized nehéz éveit a magyarságot sok mindentől fosztották meg, a nélkülözés és az elnyomás azonban megacélozta Bánát magyarságát, nemcsak nemzeti érzése tisztult meg, de áldozatkészsége és nemzeti öntudata is elmélyült, ezek a tényezők hatásukat kell, hogy éreztessék gazdasági téren is. A magyar fiatalság feladata most, hogy középiszkoláit elvégzve ne a hivatalnoki pálya felé — mely ugyan ha anyagilag szerény, de mégis kényelmesebb életet nyújt — tóduljon, hanem foglalja el az iparban és kereskedelemben minden helyeket, ahol a magyarság egyáltalában nem, vagy csak csekély számmal van képviselve.

Egyes magyar falvakban még ma is vegetálnak különféle szövetségeket, melyek még a mult világháború előtti időkből maradtak vissza. Ezek a szövetségek igazán csak akkor lehetnek ismét életképesek, ha bekapcsolódnak a BMKSz központi szerveibe, ahol szövetségi szakember karolja fel ügyüket és mentesülnének mindazon felesleges jelentős kiadásoktól, amelyek egyetlen vidéki kis szövetséget sem szabadulhat, ha nem tartozik a BMKSz szervezetéhez. Nyissuk fel végre szemünket, haladjunk a korral, támogassuk szövetségi mozgalmunkat teljes anyagi és erkölcsi erőnkkel, mert csak akkor tud magyarságunk itt a déli végeken jelentős tényező lenni, ha gazdaságilag is megerősödik, anyagi feleslegét nem holmi kétes próbálkozásokba fekteti, hanem szívvél lélekkel mellénk áll, segíti, istápolja az eszmét, melyből azután a nagy magyar gazdasági összefogás szü-

lethetik meg, itt azonban nem álmódolni hanem tényleg cselekedni is kell, hogy az eszme megvalósulhasson.

Álljon minden magyar testvér sorainkba, jegyezzen szövetségi üzletrészeket, hiszen a befektetett tőke sokszorosát biztosítja nemcsak Szövetségünk bonitása, hanem a BMKSz anyagi, erkölcsi támogatása is. Ne várjunk egy pillanatig sem, teremtsünk a magyar munkásnak magyar helyen kenyeret, akkor jöhetnek bármily szűk esztendőök is szervezeteink minden vihart ki fognak állni, szívós és öntudatos munkával pedig a magyarság egy olyan kiépített gazdasági szervezettel fog rendelkezni, amilyennel sem azelőtt sem eddig nem dicsekedhetett.

Összehívják a svéd parlamentet

Berlin, szept. 1.

A német — svéd felettség következtében, minden valószínűség szerint hamarosan összehívják rendkívüli ülésére a svéd parlamentet.

Hármastanácskozás Londonban

Berlin, szept. 1.

Londonban Eden, Molotov és az amerikai nagykövét tanácskozásokat folytatnak. A tanácskozásokkal kapcsolatban nem adtak ki hivatalos jelentést és csak különféle találgatások látnak napvilágot.

Önálló fiókká alakult a botosi szórvány magyarság

Vasárnap augusztus 29-én alakult meg Botoson a nagybecskereki járásvezetőség és Molnár István kezdeményezésére Szövetségünk fiókja. A botosi magyarok eddig is lelkes tagjai voltak a magyar népközösségnek, de szétszórtan egységes irányítást nélkül nem tudták érdekeiket megvédeni. A fiókalakuláson megjelent Oláh Lajos, a nagybecskereki járás vezetője Weitner Pál központi iroda titkára kíséretében, akiket Csontos András üdvözölt meleg szavakkal. A fiókhelyiséget teljesen megtöltötte a botosi magyarság kicsi, de lelkes tábora. Himnusz elnevelésével kezdődött az ünnepség. Oláh Lajos járásvezető megköszönte a kedves fogadtatást, hosszabb beszédben ismertette Szövetségünk célkitűzéseit, munkáját, annak eredményeit és felhívta a hallgató-ágot, hogy bármilyen nehéz helyzetbe kerülnek is, maradjanak meg mindég, izzig-vérig magyarok. Ne legyenek kishitűek, mondotta a végén a járásvezető, rendíthetetlen hittel és reménnyel bizzatok a szebb magyar jövőben. Ezután a járásvezető felolvasta a szervező bizottság által beterjesztett és Jeszenszky Ferenc elnök és a bánáti magyarság vezetője által jóváhagyott listát, mely a következő: elnök: Molnár István, alelnök: Lajter Ignác, titkár: Kovács Károly, pénztáros: Molnár István, ellenőrök: Halász János és Kovács Mátyás, választmányi tagok: Kovács Mihály, Krajcán Mihály, Györe Péter, Kókény István és Molnár Mátyás.

A fiók nevében Molnár István elnök köszönte meg a járásvezetőség támogatását, majd a „Hiszekegy“ elmondásával véget ért a kedves kis ünnepség. A botosi fiókkal a nagybecskereki járás fiókjainak száma huszonegyre emelkedett.

TORONTÁLTORDA

Különös örömmre szolgált a Torontálnak az a kérés, hogy írjak egy rövid tájékoztatót a községemről. Kevesen vannak akik tudják, hogy Torontáltvársárhely után Torontáltorda Bánát legnagyobb, tiszta magyar községe. A községet gróf Pejacevits Zsigmond alapította 1798-ban. Szeged, Apátfalva, Makó, Dorozsma, Kiszombor, Bánlak, Dóci, Temerin, Szaján, Mezőkövesd és Szőregről telepített ide magyarokat 8912 hold birtokára és velük Basahidon 1798 december 11-én kelt szerződés alapján szerződéses telepet létesített. Egész a 80-as évekig Bánát-torda, melyet utóbb a megfelelőbb Torontáltorda névvel cseréltek fel. Lakosainak száma 4100—4200 között forog. Bátran állíthatom, hogy száz százalékos román, magyar község. Tíz évi itt működésem alatt nemcsak, hogy megismertem, hanem meg is szerettem népét.

Mindamellét, hogy tiszta magyar és katolikus, sok nehézséggel kellett megküzdenem és ma mondhatom, magyar összetartás szempontjából első helyen áll. Ezt őszintén bevallva, az 1941-es politikai változásnak köszönhetjük, amely megszabadított bennünket a tordai zsidó szellemű, amely a község lakosságát ketté osztotta. Vallásos nép és csendes természetű. Mint földművelő nép különösen dohány termeléséről ismert, amit már egy századon keresztül termel hozzáértő szakértelemmel. 1903-ig jobbagysorsban és ez évben váltotta meg a határt a kegyuraságtól.

Egyedüli hátránya a községnek, hogy nincsen vasútállomása. Az utóbbi években nagy lendülettel kezdett fejlődni. Új központi emeletes iskolája és község-háza a környék legszebb középületei. Saját villanyteleppel rendelkezik. A központban foglal helyet a Kat. Kör épülete, amelyet a lakosság önkéntes adakozásból épített 1937-ben. Temploma 1848-ban épült. Az építkezést Mihálovits József tordai születésű, akkori h. plébános kezdte el 1846-ban és mire felépült, ő maga szentelte fel, mint zágrábi bíboros érsek 1848-ban. Templomának disze gyönyörű barokk főoltára.

Torontáltordának — kevesen tudják — még nagy nevezetessége Jordán keserűvíz forrása. Forrás vizének gyógyító ereje a leghíresebb külföldi orvostudósok szerint nem messze áll a híres Ferenc József keserű víztől. Ha majd elcsendesednek a háború ágyúbi biztos vagyok benne, hogy a béke meg fogja hozni jövőjét a forrásnak és hírnevét községemnek.

Rövid, kis áttekintő tájékoztatómat zárom Bezdán József, Torda nagynevű papjának szavaival, amelyet 1903-ban írt a plébánia történetének könyvébe: „Torontáltorda a vármegye egyik legnagyobb szinmagyar és legbuzgóbb kat. községe, amely község magyarosítás terén itt, a nemzetiség lakta vidéken valóságos kulturmissziót teljesít, úgy hogy szállóigévé lett: Ha Torda nem volna, meg kellene alapítani.“

Szentgáli Boday József.

Jelentős és szép sikereket ért el a BMKSz helybeli fiókjának zeneművészeti szakosztálya

Hálátlan ág volna el nem ismerni azt a tiszteletet parancsoló eredményes munkát, melyet a BMKSz a magyar zene fejlesztése körül rövid két év alatt végzett.

Mindjárt a Szövetség megalakulása után megalakították a zeneművelődési bizottságot és annak elnökét megbízták azzal, hogy igyekezzék mielőbb azt a mulasztást helyrehozni, melyet zenei köreink a magyar zene ápolása körül elkövettek. A tanács termő talajra esett. Rövidesen összeállítottak egy husztagú zenekart, mely ma már 24 tagot számlál s ez a zenekar kulturéletünkben ma már olyan népszerűségnek örvend, hogy ezt a kulturéletet a magyar zenekar tagjai nélkül, kik éppoly önzetlenül, mint fáradságtalanul járnak el próbákra és hangversenyekre, el sem lehetne képzelni. A zenekar és zeneművészeti osztály sikeres munkája elsősorban dr. Brájer Lajos, az alosztály elnökének köszönhető. Munkáját legszembetűnően Stageschmidt Jenő, a BMKSz nagybecskereki fiók ügyvezető elnöke méltatta, amikor a következőket mondotta: „Nem hallgathatom el, hogy Zeneművészeti Szakosztályunk nagy tudású, agilis elnökének, dr. Brájer Lajónak, mennyi fáradozásába került, míg ujjáéledő magyar zenei életünk a Parnasus első lépcsőfokáig eljutott. Az utat ő

megmutatta, már csak haladni kell rajta félelem nélkül, mert támogatására szükség esetén mindig számíthatnak.“

Első karmestere Uhlirs volt, kinek hamarosan sikerült könnyű zenével megnyerni a közönség tetszését. A derek karnagy váratlan halála új embert hozott a zenekar élére s a nagy képzettségű Jezsek ugyancsak derekasan felelt meg feladatának. Másirányú elfoglaltsága lemondásra készítette Jezseket és akkor választották meg egyhangulag Láng Imre egyházi karnagyot a zenekar vezetőjének, ki rövid néhány hónap alatt egy minden dicsőretet érdemlő filharmoniai zenekart fejlesztett ki a mi szépen induló és haladó magyar orkeszterünkben.

A zeneügyi bizottság azonban az utánpótlásra is gondolt. E célból megalakította és most már második évében fenntartja a BMKSz zeneiskoláját, melynek ezidén már hetvenkét rendszeres tanulója van. Hét oktató tanár működik az intézetben, mint az évvégi vizsga során alkalmunk volt meggyőződni, a legszebb eredménnyel.

A Bánát zeneélete örvedetesen gazdagodott a most érintett két intézménnyel, melynek bizonyára minden magyar ember további sikert és haladást kíván.

Törökbecsén leányotthon és fiuinternátus nyílik

Törökbecse, szept. 1.

A bánati magyar oktatás egy állandóan érezhető és fokozódó problémája a nagyszámú tanuló lakás és ellátási gondja. Ezen a bajon igyekezett segíteni Törökbecse magyarsága, mikor elhatározta, hogy az ideai tanévben megnyitja leányotthon és fiu-internátusát.

A nagyjelentőségű és nélkülözhetetlen intézmények megnyitása alkalomával szentgáli Boday József törökbecsei járásvezető a következő felhívást bocsátotta ki a BMKSz fiókoknak:

A 23 évi megszállás alatt igen kevés magyar fiúnak és leánynak volt alkalmuk, hogy szülei iskoláztassák. Hogy milyen nagy szükségünk van tanult egyénekre, azt napjainkban nagyon is érezzük. A tanítatás áldozatokkal jár, a szülők részéről elsősorban. Nem elegendő csak az, hogy gyermekünk iskolába jár, hanem a legfontosabb, hogy nevelése jó, biztos kezekbe legyen letéve. Egyesek egy-egy diák ellátásáért olyan összegeket kérnek, hogy lehetetlenné teszik néhány jeles gyermekünk továbbképzését. Beodrai diákjaink pedig minden nap vonattal jöttek be az iskolába már olyan korán, hogy mire a tanítás elkezdődött nem voltak képesek azt figyelemmel kísérni. Hogy mit jelent a gyermekek részéről ez a megerőltetés, azt mindenki tudja és hogy ez ellen az iskola vezetősége tiltakozott, az egészen természetes. A fentieket mind szemelőtt tartva, a törökbecsei Női Tábor áldozatkész vezetősége elhatározta, hogy egy leány- és fiuotthont állít fel a diákok részére. Célja tisztán erkölcsi és nem anyagi, amely a feltüntetett tájékoztatóból is kitűnik. Tudja azt, hogy sok szülőnek nehezebbé esik különösen a pénzbeli hozzájárulás és azért megtesz mindent, hogy

egy segélyalapot teremtsen, amelyből egyeseket segíyezni fog. (Ezt a segélyt a felvételnél írásban külön kell kérni és a kérvényt a helyi fiók vezetősége véleményével kell beküldeni.) A természetbeli adományok elengedése lehetetlen, mivel ezt a legkisebbre szabták és ezt odahaza is elfogyasztanak a gyermekek. Gondolom minden szülő tudja, hogy nem mindegy, hogy gyermekük intézetben van elhelyezve, vagy nem. Az intézet vezetősége a Női Tábor vezetősége, élén Gerber Ferencné elnöknel, míg a gyermekek szellemi vezetője Jung József törökbecsei plébános, a becskereki Szent Imre intézet volt felügyelője. Az otthonunk vezetését az erre legmegfelelőbb nevelők végzik. Természetes a fiúk és leányok külön-külön épületben nyernék elhelyezést. Az intézet csak az esetben lesz életképes, ha legalább 20—20 jelölt jelentkezik és azért kérem a fiókok vezetőségét, hogy ezen körleveleket azonnal osszák ki az érdekelte szülőknek, hogy még e hét folyamán benyújthassák felvétel iránti kérvényüket a BMKSz Női Tábor Törökbecse címére.

Akik a fiu- és leányotthonban elhelyezést óhajtanak nyerni és a polgári iskola igazgatóságához a felvételi vizsga kérvényét még nem adták be, azonnal juttassák el az iskola igazgatóságához.

A polgári iskolában a tanítás az új helyiségben történő költözködés miatt szeptember közepén kezdődik. Ha tájékoztatóval valamely szülőnek nehézségei volnának, keresse fel a Női Tábor vezetőségét személyesen a hét folyamán Törökbecsén délelőtt 8—10 óráig.

Remélem járásom magyarsága megértette abecsei Női Tábor elgondolását, valamint fennkölt célját és az otthon megalakítását a legnagyobb örömmel fogadják és támogatják.

Üzenetek az anyaországba

Előfizetés az anyaországban heti egy példányra: negyedévre 4 P, félévre 8 P, egész évre 16 P. Az előfizetési összeg a következő címre küldendő: Mara Jenő, a „Torontál“ budapesti képviselője Budapest, II., Fő-utca 8. sz. II. em. Pósta-csekszámlánk száma 54 598. Az anyaországi olvasóink csak a budapesti kirendeltségnél fizethetnek elő a Torontálra

Az anyaországból a Bánátba az „Uj Nép“ útján lehet üzenetet küldeni. Az üzenetek leadhatók az „Uj Nép“ kiadóhivatalában: Ujvidék, Erzsébet-tér 5.

Kurillák Tamás, Szeged. Hogy vagytok az egészséggel? Pista 1941-ben Magyarországra költözött, jelentkezett nálatok? Kérünk választ az Uj Nép útján, Ujvidék, Erzsébet tér 5. Csókol benneteket: Anya, Apa.

Michel Katalin, Budapest. Üzeneteket megkaptuk. Én Melencén voltam. Jól vagyunk. Csókolunk Julia.

Szücs János, Szabadka. Jól vagyunk. Adjanak életjelt magukról. Csókolunk szeretettel: Testvéreim, Bókán.

Teleki Lajos, Dálnok. Nagyon jól esett az üzenet és a megemlékezés. Örülök, hogy jól vannak, én meg vagyok, de jövő héten operálnak. Kézcsók, üdvözlét: dálnoki Kovács Imre, Pancsova, Scheer utca 32.

Perkovác Leonkának, Ujvidék. Kívánunk minden jót a születésnapodra. Pisti, Pepi, Mama, Tata. Amint lehet, átvon valaki.

Ugricsics Györgyné, Ujvidék. Vasárnap, 29-én minden megérkezett és minden rendben van. Ivana.

Filkovics Katica, Óbecse. Két éve, hogy fogságból hazajöttem. Üzenjél az Uj Nép-ben, hogy átjöhetsz-e. Üdvözlét Filkovics Tamás, Óléc.

Mucsalov Iván, Budapest. Szerencsésen megérkeztem. Laci még nyaral, pár nap múlva írok róla. Szenczyné.

Kónya Jánosnak, Szegedre. Torma Feri felkeres, beszélj vele meg mindent amit akarsz, minden jó. Csókolunk mindnyájan.

Rétey, Budapest. Várd Klárikát negyedikén reggel személyvonattal, Nyugatin. Csókolunk Tata.

Mihálovits Ádámné, Szabadka. Boldog házasságatokhoz szívből gratulálunk, Isten áldását és sok szerencsét kívánunk. Végtelen sajnálatunkra csak szeptember közepe táján mehetünk át, de esküvőtökön lélekben veletek ünnepelünk. Buzák és Feri.

Todor András, Apátfalva. Egészségesek vagyunk, a levelemre választ nem kaptam. Csókolunk mindannyiottokat: Juliska.

Rác Teréz, Ujvidék. Adj életjelt magadról az Uj Nép útján. Én jól vagyok és Tordán lakom. Csókol aggódó édesanyád: Rác Klára, Torda.

Kollarits Rózsának, Budapest. Névnepodra Istentől minden jót kívánunk. Juliánkal együtt szeretettel csókol Anyus, Rozina.

Nagymama, Szabadka. Szerencsésen megérkezünk, mindenkit csókolunk, Bucika.

Kálmánczhelyi Ödön, Ujvidék. Baba maradhat szeptember végéig. Jól vagyunk. Reátok sok szeretettel gondolunk. Apus.

Szentes György, Budapest. András fiam elutazott. Kérek az ujvidéki Uj Nép útján üzenetet, hogy megérkezett-e? Biszák Györgyné.

Vincze János, Ujvidék. Mindnyájan jól vagyunk, csókolunk Esztikével együtt: Ilonka.

Hadzsi Pál, Ujvidék, Pesti u. 36. Kedveseink! Üzenetek örültünk, egészségesek vagyok. Szeretnélek látni mindannyiottokat. Csókolunk Anya.

Intelligens német—szerb nyelvtudással bíró **leányt keresek** 3 éves gyerek mellé ugyanott egy **bejárónőt** is felvesznek délután 3 óráig. — 920 Cím a kiadóhivatalban.

Két magyar gimnazista **lakást és teljes ellátást keres!** az elkövetkezendő iskoláévre. — Cím a kiadóhivatalban — 921

HIREK

Legcsunyább bőr is megszépül allandó ápolás mellett. Pattanások, foltok, ránckezelések.

„THÁLIA”
kozmetikai intézet
Göring (Fő) utca 17. szám.

Szeplő elleni krémek. Fényvédők. Hormon krém éjjeli és nappali használatra. Session puder békebeli minőségben.

Vasárnap	Augustus 31 nap
29	Kat. Ker. Ján. f. Prot. Erneszt
Hétfő	Kat. Lim. Róza Prot. Róza
30	
Kedd	Kat. Raimund Prot. Erika
31	
Szerda	Szept. 30 nap Kat. Egyed Prot. Egyed
1	
Csütörtök	Kat. István kir. Prot. Rebeka
2	
Péntek	Kat. Manszv. pk. Prot. Hilda
3	
Szombat	Kat. Vit. Róza Prot. Rozália
4	

Ma a Salvator (Schwarz) gyógyszerár Göringgasse (Fő ucca) tart éjjeli szolgálatot.

Délben fél egytől 3 óráig csak az ügyeletes gyógyszerár van nyitva, a többi ezen idő alatt bezár.

A munkásbiztosító ügyeletes orvosa Becskerek (Nagybecskerek) egész területére szombat este 8 órától, hétfő reggel 6 óráig dr. Szavin Evgenije lakik Mária Terézia ucca 28. szám alatt.

Szentmisék sorrendje. A helybeli plébánia templomban a következő sorrendben tartják a Szentmiséket. Csütörtökön: Mária oltárnál Russ Annáért. Este 6 és 7 óra közt gyónási alkalom. Péntek 7 órakor Jézus Szive nagymise, főoltárnál könyörgőmise, Jézus szt. Szive oltárnál Molnár Emiliáért. Szombaton főoltárnál Buschbacher Ferencért, Mária oltárnál Zimmer Susanna és Viktorért, Jézus szt. Szive oltárnál, könyörgő szentmise.

Kötelező a járdák locsolása. A nagybecskereki rendőrség közli a polgársággal, hogy a házak előtt a járdát úgy reggel, mint este kötelező fellocsolni. Aki nem tesz eleget a rendelkezésnek azt 200—2000 dinárig vagy 1—10-ig terjedő elzárással büntetik.

Ünnepélyes óvoda záróvizsga. A X., XI. és XII-ik körzeti BMKSz alfiók óvodájában jól-sikerült óvoda záróünnepélyt tartottak. Kamencsity Nadina óvónő vezetésével az apróságok sok lelkesedéssel és nagy ráteremtéssel adták elő, mind azt amit az év folyamán tanultak. A műsor a következő volt: Köszöntő, elmondta Simon Józsi. Imádság a házáért, elmondta Barna Jani. Pereg a kis dob, énekelték az óvodisták. Matyi Huszár, elmondta Kamarás Feri. A nyuszi lába, elmondta Barna Jani. Majd cseresznyejátékot mutattak be az apróságok. A haza, elmondták: Barna Jani, Kamarás Feri, Kovács Rózsi, Gedey Irén, Kocsmáros Rózsi és Simon Józsi. Csárdás, előadták: Kovács Rózsi és Barna Jani. Szép vagy, szép vagy Magyarország: elmondta Kneip Margareta. Magyar baba a karomon, elmondták Kocsmáros Rózsi és Simo Józsi. Ebéd, elmondták Kovács Rózsi és Barna

Jani. A kis huszár elmondta Kamarás Feri és Nagy Irén. Kis egérke, elmondta Kocsmáros Rózsi. Mese a kis gidáról, elmondta Kovács Rózsi. Magyar zászlóköszöntelek, elmondta Kuli Ilona. Ici-pici kisasszonykák és Hallod-e te körösi lány, énekelték az óvodisták. A virágot miért téped, elmondta Szabó Gizi. Utánzó mozdulatokat mutattak be a gyerekek. Jön a mumus, elmondta Csikós Rózsi. Pincsi kutya, elmondta Kocsmáros Károly. Ica-rica kis Katica, emondta Nagy Irén. A mi tarka cicánknak, elmondta Prohászka Ottó. Ukrajnába mennek a huszárak és Mikor masirozunk énekelték az óvodisták. Végül a megköszönő verset Kocsmáros Károly mondotta el. Az ünnepély után következett az ajándék osztás. A vizsgán Kamencsity Nadinka bizonyoságot tett róla, hogy az óvodában a kis apróságok a legjobb kezekben vannak.

Törökország gyufabezozatalra szorul. Annak ellenére, hogy a török kormány mindent elkövet, hogy gyufaszükségletét belföldi termeléssel fedezze, mind a mai napig Törökország jelentős behozatalra szorul.

Anyakönyvi hírek. A helybeli anyakönyvi hivatalban a következő bejegyzések történtek. Születések: Miók Miroszláv és Bélics Milica leány, Csikós Péter és Lénárd Mária fiu, Kanter Ilija és Ilics Szmyla fiu, Miletin Száva és Baranyi Anka fiu, Drapos János és Benák Julis leány, Zsivkovics Katica fiu, Koch Fülöp és Kreiser Magdalena fiu, Todics Mileta és Mojsza Marijana leány, Zakó István és Kószó Piroska fiu, Kindlein Károly és Üke Gizella fiu, Szalma József és Lakatos Teréz leány, Marjanovics Velimir és Vraczarevics Nevenka leány.

Házasságok: Jovánovics Bogoljub és Tomics Vukoszava, Farbas Ádám és Cvejanov Milena, Dimitrov Szever és Mátics Deszanka, Süli András és Gyarmati Mária.

Halálozások: Popov Radivoj 43 éves, Csikós György 5 napos, Zsubola Péter 8 éves, Kanter Ilija 7 napos, Klocskova Natália 75 éves, Tomín Szuzsa 17 éves, Dimitrijevic Mladen 86 éves. Kökény Rózsi 10 éves

A 15-ös huszárak lovasszoborral örökítik meg hősi halottaik emlékét. Az 1701-ben alapított volt cs. és kir. 15-ik huszárezred körében az ezred és a hősi halottak emlékének megörökítésére mozgalmat indítottak. Az érc lovasszobrot, Gách István szobrász művét, október 17-én leplezik le Szatmárnémetiben. Az ünnepélyen az emlékbeszédet a legrangidósebb volt 15-ös huszártiszt, vitéz gróf Takách-Tolvay altábornagy, a Tűzharcosok elnöke tartja. A Tűzharcos Szövetség elvállalta a szoborra szánt adományok gyűjtését, amelyek a tűzharcos helyi csoportokhoz fizethetők be, ahonnan azokat postautalványon az összeg rendeltetésének megjelölésével a szatmárnémeti főcsoporthoz küldik be. Az emlékmű-bizottság felkéri a volt 15-ös huszárak családjait, hogy az ezredbe tartozott hősi halottaknak neveit és rangját valamint a közben elhunyt ezredbeliek özvegyeinek cimeit hozzák tudomására. (Címe: Szatmárnémeti. Megyeháza).

Jó a szőlőtermés Horvátországban. Horvátországi jelentések szerint igen jó szőlőtermésre van kilátás az idén.

Bulgáriában a mézet szabadkereskedelemben árusítják. A bolgár minisztertanács határozata értelmében a mézet szabadkereskedelemben árusítják. A méznek ára 120 leva kilogramonként.

Törökországi mogyoró Magyarországnak. Magyarország és Törökország egyezményt kötöttek, amelynek értelmében Törökország igen jelentős mennyiségben szállít mogyorót Magyarországnak.

Törökországban állami támogatásban részesülnek a teaültetvényesek. A török kormány a tea termesztés előmozdítására igen jelentős összeget biztosított a teaültetvényesek segélyezésére.

„Aki konjunkturát keres a kereskedelemben eltűnik.” A Kereskedők és Kézműiparosok Országos Szövetségének közgyűlésén Czettler Jenő titkos tanácsos elnöki megnyitójában hangsúlyozta, hogy a kereskedelemnek és iparnak szakszerű munkát kell végeznie. Aki konjunkturát keres — mondotta — a kereskedelemben, eltűnik. Követni kell a vezetőket, mert ez a feltétele a ma annyira szükséges rendnek.

Az anyaországba szóló bánálí üzenetek becskerek kiadóhivatalunknál kedd délig adhatók le. Az üzenetek csak családi vonatkozásúak lehetnek. Egy üzenet díja 10 szög 80- dinár, minden további szó 10- dinár. Az üzenethez mellékelni kell a címzett és a feladó pontos címét. A címekért nem kell külön díjat fizetni. Vidéki üzenetek levélben is küldhetők és az érte járó összeg egyidejűleg postautalványon küldendő kiadóhivatalunk címére: Becskerek. Sepp Kraft u. 3

Aranyat gyűjtenek Finnországban. Finnországban az állam részére aranyat gyűjtenek a jelentések szerint eddig 1709 kilogram aranyat sikerült gyűjteni.

Rádióműsor

Csütörtök, szeptember 2.

Budapest I.

10.15 Szórakoztató zene. — 11.15 Weidinger Ede szalonzenekara. — 11.40 „A mese és a felnőtt”. Felolvasás. — 12.10 Budapest honvéd őrszázalaj zenekara. — 3.00 Magyar nóták. — 3.30 „Az iskola- orvos és a szülői ház”. Előadás. — 5.00 A rádió hangvegyendobogója. — 6.00 Lázadó ur, mit jársz szí háza az új évadban? — 6.25 Iniczky László tánczenekara játszik a Gellért-szállóból. — 7.00 Vig özvegy. Lehá Ferenc nagy operettje három felvonásban. — 9.15 Akiért mindig szívesen hallgatunk. Rác Vali csevegése. — 9.25 Beethoven: III. Leonora — nyitány. — 10.10 Melles Béla zenekar. — 11.10 Brahms: B-dur vonoshatos.

Péntek, szeptember 3.

Budapest I.

10.15 Székesfehérvári Tűzoltózenekar. — 11.15 Fülöp Mária zongorázik. — 11.45 Történet az állatvilágból: Bodri. Felolvasás. — 12.10 Rendőrzezenekar. — 2.00 Szórakoztató zenekari művek. — 3.00 Orlay-tánczenekar. — 3.55 Nagy magyar élet. Dr. Wellmann Imre egyetemi magántanár beszél Grassalkovich Antalról. — 5.00 Gödöllői zászlók alatt. Előadás. — 5.10 Rádiózenekar. — 5.55 Sportközlemények. — 6.05 Német hallgatóinknak. — 6.25 Táncczene. — 7.00 „Rigoletto”. Dalmi három felvonásban. — 9.05 „A nagy orvososság”. Rankiss János államtitkár előadása a baranyai tornáról. — 9.25 Esti dallamok. — 10.10 Rósz Emil szalonegyüttese játszik a margitszigeti Palatinus szállóból. — 10.50 „Páros csillag az ég alján...” Magyar nóták.

A DMKSz Beszerzési és Fogyasztási Szövetkezete Nagybecskereken megvételre keres

Üstházat

Ajánlatok a Főútleben, Temesvári utca 15. szám alá nyújtandók be. 919

Két kisebb

diákot vagy diáklányt

teljes ellátásra elvállalnék.

Cím a kiadóban. 927

Ujságkihordót

és rikkancsokat keres a

„TORONTÁL”

Sepp Kraft (Zápolya) utca 3. szám

Háziszolgát

keresünk

szeptember elsejei belépéssel

Cím a kiadóhivatalban

A szerkesztésért és kiadásért felel:

Özvegy dr. Mara Jenőné

Uri (Herren) ucca 7.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Becskerek (Nagybecskerek)

Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3.

„A gyöngyvirágos huszárcsákó”-t

csütörtökön és pénteken, 873

szeptember hó 2-án és 3-án megismétlik

Jegyek kaphatók a BMKSz irodájában

Harisnyatalpalást

továbbra is vállalunk a helybeli Harisnyagyár r. t. megbízásából

párónkint **Din. 38⁰⁰** árbán

„TEKSTIL” MOLNÁR MIHÁLY, Becskerek, Hermann Göring utca 12. szám (volt Eugen Klein helyiség). 259